

ZADRUGA.

List za razpravo narodno-gospodarskih vprašanj.

Glasilo zveze slovenskih posojilnic.

„Z združenimi močmi!“

Štev. 8.

V Celji, 31. avgusta 1885.

Tečaj II.

Izbaja vsak mesec enkrat. Velja za celo leto s pošiljanjem vred 1 gld. 50 kr. — Inserati po dogovoru. — Naročnine, inserati in dopisi naj se pošiljajo uredništvu v Celji, glavni trg št. 105.

Menjava posestvenih lastnikov in vknjiženi dolgovi.

I.

Zanimivo je poročilo o spremembah zemljiških posestnikov in dolgovi na zemljiščih. Naslednje podatke povzamemo iz poročila statistične centralne komisije, ki kažejo, kakšna bremena prenašati morajo zemljišča.

Po poročilih zemljeknjižnih uradov se je l. 1883. v avstrijskih deželah z urejenimi zemljiškimi knjigami (razun Gališke, Primorske, Predarelske in Bukovine, ki še nimajo urejenih knjig) prodalo po kupnih pogodbah 141.119 posestev v vrednosti po 265,823.191 gold. v l. 1882 pa 139.139 posestev v vrednosti 263,990.342 gold. Zadnja tri leta je sprememba lastnikov po kupnih pogodbah skoraj enaka, kakor kažejo naslednje številke, prodalo se je namreč:

Velikih posestev	1881 . . . 320	v vrednosti	21,128.624 gl.
	1882 . . . 289	"	8,915.630 "
	1883 . . . 298	"	17,005.464 "
Rudarskih posestev	1881 . . . 111	"	3,034.620 "
	1882 . . . 109	"	18,143.688 "
	1883 . . . 106	"	1,412.125 "
Mestnih posestev	1881 . . 5235	"	69,486.367 "
	1882 . . 5795	"	69,052.422 "
	1883 . . 6022	"	68,000.895 "
Drugih zemljišč	1881 132.188	"	162,679.150 "
	1882 132.946	"	167,878.602 "
	1883 134.693	"	179,404.607 "

Tudi so skoraj enako visoke kupnine vseh treh let, katere so kupec ostali dolžni prodajalcem in katere so se na korist prodajalcev pri prodanih posestvih vknjižile. V l. 1883. vknjižilo se je namreč ostale kupnine 47.22 milijonov goldinarjev ali 17.7% celih kupnin; l. 1882. 20.0% in l. 1881. pa 17.9%.

Po drugih pogodbah (menjavnih, darilnih in ženitvanskih) je menjalo lastnike v l. 1883. 29.221 posestev v vrednosti 49.4 milijonov gld., v l. 1882. 27.621 v vrednosti 52.0 mil. gld. in v l. 1881. 25.990 v vrednosti 47.5 mil. gld. Tudi tukaj so številke ostale enake. Na eksekutivnih dražbah se je prodalo v l. 1883. 11.125 posestev, v l. 1882. 12.644, v l. 1881. 12.977 in 13.309 v l. 1880. Kakor te številke kažejo, je od leta do leta nekoliko manj eksekutivnih prodaj; prodalo se je:

	1880	1881	1882	1883
velikih posestev . . .	35,	30,	27,	34,
rudarskih posestev . . .	51,	33,	20,	24.
mestnih " . . .	934,	755,	656,	465,
drugih posestev . . .	12.280,	12.179,	11.941,	10.602.

Skupilo se je za po eksekucijski dražbi prodana posestva v l. 1880. 39,209.048 gld., v l. 1881. 35,238,687 gld., v l. 1882. 26,498.630 gld. in v l. 1883. pa 23,178.798 gld.

V tej meri kakor so se eksekutivne prodaje zmanjšale, zmanjšale so se tudi izgube terjatev pri prodajah. V l. 1880. se je zgubilo 16.372 terjatev v znesku 44.4 milj. gld., ker se ni dosti za prodana posestva skupilo; v l. 1881. 15.877 terjatev v znesku 33.3 milj. gld., v l. 1882. 14.731 terjatev v znesku 20.2 milj. gld. in l. 1883. samo 12.989 terjatev v znesku 19.8 milj. gld., t. j. za 24.6 milj. gld. ali za 55.4% manj, kakor 4 leta prej.

Menjava lastnikov v posestvu po smrti je bila l. 1883. nekoliko večja, posebno na Českem, Moravskem in v Šleziji. Takih zapuščinskih posestev je bilo 45.199 v vrednosti 111.4 milj. gld. proti 41.695 v vrednosti 105.2 milj. gld. v l. 1882. in 40.510 v vrednosti 101.3 milj. gld. v l. 1881.

Vknjižene terjatve na posestvih se od leta do leta množijo; v l. 1883. se je na novo vknjižilo 256,694.770 goldinarjev, v l. 1882. pa 255,728.684 gld. Ti novo vknjiženi dolgovi v l. 1883. se po deželah sledeče delijo; vknjižilo se je na novo na:

	V l. 1883.	proti	V l. 1882.
Spodnje-Avstrijskem	55,781.636 gl.		63,366.119 gl.
Gornje-Avstrijskem	23,062.102 " "		12,041.785 " "
Solnograškem	3,405.388 " "		2,775.204 " "
Štajerskem	24,663.184 " "		17,508.026 " "
Koroškem	5,364.817 " "		4,217.457 " "
Kranjskem	2,882.135 " "		3,306.619 " "
Tirolskem	12,234.595 " "		11,184.754 " "
Českem	95,506.613 " "		105,257.108 " "
Moravskem	26,437.666 " "		29,870.259 " "
v Šleziji	7,356.634 " "		6,201.353 " "

V letu 1883. novo vknjiženi dolgovi v znesku 256,694.770 gld. se delé sledeče, na:

velika posestva	37,083.512 gld.	proti	15,004.817 gld.
rudarska posest.	1,751.460 " "		12,725.980 " "
mestna posestva	58,922.753 " "		62,338.447 " "
druga " "	158,937.045 " "		165,659.440 " "

v prejšnjem letu.

Koliko se je vknjiženih dolgov izknjižilo? V l. 1883. se je iz zemljiških knjig zbrisalo 222,405.560 gld. proti 232,802.604 gld. v l. 1882. Od tega pripada na posestva v:

	1883.	proti	1882.
Spodnji Avstriji	52,118.801 gld.		63,302.116 gld.
Gornji " "	9,551.909 " "		10,251.843 " "
Solnograškem	2,770.096 " "		3,105.293 " "
na Štajerskem	28,516.364 " "		17,101.822 " "
" Koroškem	4,183.733 " "		3,725.047 " "
" Kranjskem	3,663.061 " "		3,054.773 " "
" Tirolskem	5,972.126 " "		5,423.323 " "
" Českem	84,699.088 " "		92,609.974 " "
" Moravskem	24,909.289 " "		28,350.758 " "
v Šleziji	6,021.093 " "		5,877.655 " "

Toraj se je l. 1883. za 10.4 milijonov gld. manj izknjižilo, kakor l. 1882., in sicer posebno v Spodnji Avstriji, Českem in Moravskem, med tem ko se je pa na Štajerskem l. 1883. za 11 milj. gld. več zbrisalo, kakor l. 1882. Na posamezne vrste posestva pripada izknjiženje dolgov sledeče:

na velika posestva	20,526.000 gld.	proti	21,260.237 gld.
" rudarska pos.	5,896.900 " "		2,202.995 " "
" mestna posest.	52,283.198 " "		63,000.378 " "
" druga posestva	143,699.462 " "		146,338.904 " "

v prejšnjem letu.

Ako se primerjajo na novo vknjiženi dolgovi v l. 1883. v znesku 256,694.770 gld. onim, ki so se tisto leto izknjižili, v znesku 222,405.560 " se kaže, da so se vknjiženi dolgovi pomnožili za več ko 34 milj. gld. Od tega prirastka pripada na posestva v:

Spodnji Avstriji	3,662.835 gld.
Gornji Avstriji	13,510.193 " "

Solnograškem	635.292 gld.
Koroškem	1,181.084 " "
Tirolskem	6,262.469 " "
Českem	10,807.525 " "
Moravskem	1,528.377 " "
v Šleziji	1,335.541 " "

Na Štajerskem in Kranjskem so se pa vknjiženi dolgovi zmanjšali in sicer na Štajerskem za 3,853.180 gld. in na Kranjskem pa za 780.926 gld.

Vseh vknjiženih dolgov v Avstriji, razun dežel, ki še nimajo urejenih zemljiških knjig, bilo je leta 1882. 2745.4 milijonov gld. in ker jih je leta 1883. priraslo 34.3 milj. gld., znašajo toraj vsi vknjiženi dolgovi l. 1883.

2779.7 milijonov gld., in sicer pripada na posestva v:

Spodnji Avstriji	584.8 milijonov goldinarjev.
Gornji " "	155.9 " "
Solnograškem	36.2 " "
Štajerskem	255.3 " "
Koroškem	66.3 " "
Kranjskem	64.7 " "
Tirolskem	200.1 " "
Českem	1036.3 " "
Moravskem	299.4 " "
Šleziji	80.7 " "

Navedene številke kažejo tudi, na katerih vrstih posestev in v kateri meri so se leta 1883. vknjiženi dolgovi pomnožili. Vknjiženi dolgovi velikega posestva so se pomnožili za 16,557.512 gld., mestnih posestev za 6,689.555 gld. in drugih posestev pa za 15,237.583 gld., med tem ko so se pa dolgovi rudarskih posestev znižali za 4,145.440 gld.

Kar se sploh tiče vknjiženih dolgov, se je v 10. letih od 1873. leta sem veliko spremenilo. Ako se namreč primerjajo številke vknjiženih na eni in izknjiženih dolgov na drugej strani, kažejo naslednje številke, da so se vknjiženi dolgovi pomnožili (+), oziroma so se znižali (—) za milijonov goldinarjev pri:

	veleposestvu	mestnih posestvih	rudarskih posestvih	drugih posestvih
1873	+ 14.6	+ 109.9	+ 4.1	+ 74.0
1874	+ 19.2	+ 46.3	+ 9.3	+ 81.2
1875	+ 6.6	+ 35.2	+ 24.9	+ 69.9
1876	+ 12.8	+ 6.6	+ 10.3	+ 69.5
1877	+ 2.6	— 4.7	— 3.2	+ 30.0
1878	+ 0.1	— 12.0	— 2.0	+ 28.1
1879	+ 6.4	— 0.4	— 2.1	+ 28.9
1880	— 0.5	— 11.9	— 5.1	+ 13.3
1881	— 0.4	— 3.7	— 3.6	+ 17.8
1882	— 6.2	— 0.7	+ 10.5	+ 19.3
1883	+ 16.5	+ 6.6	— 4.1	+ 15.2

Vidi se tudi jasno iz teh števil, da se dolgovi vseh drugih posestev znižujejo, samo dolgovi drugih, t. j. kmet-
skih posestev se pa vedno od leta do leta množijo.

Prihodnjič bomo priobčili različne vrste teh dolgov, koliko je namreč od vsega zemljiških posojil, koliko zaostale kupnine, dedščine in koliko po rubežu vknjiženih terjatev.

Poročila posojilnic.

Posojilnica v Celji.

Promet od 1. januarija do 30. junija 1885.

Dohodki:

Vrnena posojila	8144 gld. 66 kr.
Hranilne vloge	93280 " 24 "
Prejete obresti	6174 " 17 "
Pristojbine	350 " 46 "
Deleži	122 " — "
Vstopnina	224 " — "
Posebna rezerva	420 " 12 "
Izposojila zadruga	24560 " — "
Naloženi denar pri drugih zavodih	9500 " — "
Obresti od tega	128 " 56 "
Razni dohodki	6 " — "
Prodane vrednostne listine	826 " 50 "
Obresti vrednostnih listin	533 " 16 "
Skupni dohodki	144269 gld. 87 kr.

Izdatki:

Izplačani deleži	1276 gld. — kr.
Obresti	240 " 37 "
Posojila	60166 " 64 "
Dobre namene	500 " — "
Obresti od izposojil	406 " 68 "
Razni izdatki	99 " 50 "
Hranilne vloge	56.096 " 14 "
Upravni stroški	677 " 47 "
Nagrade	235 " 65 "
Prehodni zneski	44 " 30 "
Neposredna pristojbina	279 " 51 "
Davek	16 " — "
Inventar	29 " — "
Obresti za hranilne vloge	363 " 07 "
Naloženi denar	13.500 " — "
Vrednostne listine	11.746 " — "
Obresti vrednostnih listin	178 " 40 "
Vrnena izposojila	1750 " — "
Skupni izdatki	147.598 gld. 73 kr.

Toraj prometa 291.868 gld. 60 kr.

Stanje 30. junija 1885.

Hranilnih vlog	225.609 gld. 38 kr.
Zadružnih deležev	6462 " — "
Danih posojil	237.076 " 03 "
Splošni rezervni fond 3304·18 }	7298 " 76 "
Posebni " " 3994·58 }	

Izposojila zadruga	22.810 gld. — kr.
Naložen denar pri drugih	7010 " — "
Vrednostnih listin	22.427 " 50 "

Posojilnica v Žaveci.

Promet v I. polletju 1885:

Dohodki:

Vplačani deleži	340 gld. — kr.
Vstopnine	62 " — "
Vrnena posojila	8011 " 63 "
Prejetih obrestij	2549 " 16 "
Hranilnih vlog	22.105 " 95 "
Pristojbine	591 " 69 "
Za knjige	14 " 60 "
Zadruga si izposodi	19.800 " — "
Vkup dohodkov	53.475 gld. 03 kr.

Izdatkov:

Izplačani deleži	130 gld. — kr.
" obresti za deleže	27 " 69 "
Dana posojila	7850 " 98 "
Vrnena izposojila, ki si je zadruga izposodila	7219 " 65 "
Obresti od izposojil	361 " 48 "
Izplačanih hranilnih vlog	34.895 " 72 "
Obresti hranilnih vlog	546 " 56 "
Upravni stroški	466 " 84 "
Pri drugih zavodih naložen denar	101 " — "
Vkup izdatkov	51.599 gld. 92 kr.

Toraj prometa 105.074 gld. 95 kr.

Stanje 30. junija 1885:

Hranilnih vlog	64.779 gld. 41 kr.
Zadružnih deležev	5860 " — "
Danih posojil	86.301 " 35 "
Izposojila zadruga	19.800 " — "
Reservni fond znaša	3521 " 14 "

Posojilnica v Pišecah in njen promet.

Dohodki:

	31. dec. 1884.	30. jun. 1885.
Vrnena posojila	480 gld. 40 kr.	2340 gld. 04 kr.
Hranilne vloge	7335 " — "	2055 " — "
Prejete obresti	263 " 77 "	234 " 67 "
Pristojbine	49 " 16 "	28 " 67 "
Deleži	169 " — "	31 " — "
Vstopnina	248 " — "	62 " — "
Posebna rezerva	73 " 26 "	39 " 32 "
Vkup	8618 gld. 59 kr.	4848 gld. 30 kr.

Stroški:

	31. dec. 1884.	30. jun. 1885.
Dana posojila . . .	7376 gld. — kr.	3922 gld. — kr.
Vzdig. hran. vloge	737 „ — „	755 „ — „
Obresti od posojil .	234 „ 19 „	137 „ 50 „
Upravni stroški .	63 „ 10 „	82 „ 43 „
Delež posoj. v Celji	1 „ — „	— „ — „
Inventar	65 „ 52 „	— „ — „
Koleki	10 „ — „	— „ — „
Razni stroški . . .	16 „ 83 „	— „ — „
Obresti od hr. vlog	— „ — „	8 „ 29 „
Za dobrod. namene	— „ — „	15 „ — „
Deleži vzdigneni .	— „ — „	11 „ — „
	8503 gld. 64 kr.	4941 gid. 22 kr.
Društvenikov . . .	127	154
Deležev	169	189

Izposojila 7500 gld. — kr. — Posojila na menjice 440 gld. — kr. — Gotovine 30. junija 1885 22 gld. 03 kr.

Posojilnica v Pišecah je 22. junija t. l. prvo leto svojega obstanka spolnila. Delovanje v tem prvem času je bilo uspešno, kajti dala je 135 strankam 204 posojila v znesku 11.298 gld. Društvenikov ima 154, kateri zastopajo 189 deležev. Skoraj tretjina posojenega denarja se je vrnila in sicer brez vsake tožbe, kar je zelo pomenljivo. Posojilnica si je splošno zaupanje pridobila in njen upliv se doberdelno na prebivalstvo kaže. Veliko več bi še storila, ako bi imela več denarja na razpolago; a le posojilnica v Celji jo zdatno z denarjem in v vsakem dragem oziru podpira, za kar se javno zahvala izreka. —

Posojilnica v Šoštanjih.

Stanje dne 30. junija 1885: Društvenikov 627, deležev 12.440 gld., hranilnih vlog 94.688 gld., danih posojil 98.231 gld.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice.

Stanje 30. junija 1885: Deležev 10.000 gld., hranilnih vlog 47.827 gld., danih posojil 57.386 gld.

Posojilnica v Sevnici.

Stanje 30. junija 1885: Zadružnikov 285, deležev 627 gld., hranilnih vlog 23.248 gld., danih posojil 33.969 gld.

Posojilnica v Ljutomeru.

Stanje 30. junija 1885: Zadružnikov 310, deležev 19.648 gl., hranilnih vlog 104.378 gld., danih posojil 122.314 gld.

Posojilnica na Vrhniki.

Stanje 30. junija 1885: Deležev 6500 gld., hranilnih vlog 87.640 gld., danih posojil 86.019 gld.

Razne stvari.

Nova posojilnica v Slovenjem Plajbergu na Koroškem se je ustanovila dne 29. julija t. l. Zveza slovenskih posojilnic poslala je svojega tajnika v Čelovec, kamor so prišli Plajberžani, da so imeli ustanovno zborovanje. Izvolili so načelnika, odbornike in računsko pregledovalca, potem podpisali pravila, na katerih so se podpisi legalizovali in ob enem se je tudi vložila pri c. kr. deželni sodnji prošnja za vpis nove zadruge v združni register.

Izvoljeni so: gg. Marka Ogriz, načelnik, Štefan Wieser, Martin Ogriz in Janez Lužnik, odborniki; Matej Ogriz in Andrej Wieser, računsko pregledovalca.

Može iz Plajberga hočejo si ustanoviti tudi konsumno zadruge (zadruge za nakup in prodajo živeža), hočejo kupovati žita, ki ga tam pomanjkuje in ga po ceni sosedom prodajati, posebno pa imajo pred očmi, da si nakupijo vina in ga potem v fari svoji zopet po nizki ceni prodajajo in na tak način hočejo zatreti kugo, ki se imenuje žganje, oziroma hočejo tej strašnej bolezni za celi kmetski stan zabraniti uhod v njihovo faro.

Ni dvombe, da bode ta način eno najboljših zdravil proti tej kugi, in gotovo bi tudi drugod, posebno na Kranjskem bilo potreba takih konsumnih zdruget, ki bi v prvi vrsti imele namen, preskrbovati vina po nizki ceni. Škodilo gotovo ne bi, posnemati vrle Slov. Plajberžane.

Poštne hranilnice. Najnovejša okrožnica imenovane zavoda priobčuje račun za mesec julij. V tem času se je vložilo 197.976krat v znesku 23.490.585 gld., lansko leto v juliju pa samo 4.132.502 gld., izplačalo pa 77.171krat za 22.067.481 gld. Na skupino „Tirolsko-Primorje-Dalmacija“ pride 11.021 vlog za 1.261.702 gld., izplačil pa 3505 za 840.349 gld.; v skupini „Štajersko-Kranjsko-Koroško“ so 14.479krat vložili za 1.717.182 gld., izplačali 3456krat za 655.917 gld. Vseh „vložnih knjižic“ je v prometu 472.916, med temi 8893 nemško-slovenskih. Imeteljev „rentnih knjižic“ je 7508, za ktere urad varuje 3.813.800 gld.

Izvoz premoga v letu 1884. — Po poročilu permanentne komisije se je iz Štajerskega v zadnjem letu 500.000 mc premoga (Braunkohle) na Laško in 470.000 mc na Ogersko izvozilo. Iz premogovih jam v Korpano in Albono (Istrija) se je 400.000 mc na Laško in 110.000 mc v Reko izvažalo.